

Templomok ékességei

Gótikus emlékek a Magyar Nemzeti Galériában

A középkori királyi Magyarország gótikus stílusú emlékeinek jelentős része található az ország mai határain túli területeken. Ugyanakkor számos gótikus műtárgyat őriznek Magyarországon állami és egyházi gyűjteményekben, az esztergomi Keresztény Múzeumtól a Magyar Nemzeti Galériáig.

Budapest országos jelentőségű múzeumaiban már a XX. század hajnalától hosszabb-rövidebb időre kiállítottak gótikus szárnyas oltárokat, amelyek közül a monumentális méretű kisszebeni oltár sorsa jelképértékűnek tekinthető. Ez a szakrális alkotás az 1906-ban megnyitott Szépművészeti Múzeum kiemelt tárgya volt. A II. világháború alatt az épületet ért bombatámadás következtében súlyos, részben pótolhatatlan sérüléseket szenvedett. Az elmúlt fél évszázad középkorral foglalkozó művészettörténeti kutatása a kisszebeni oltárra kiemelt figyelmet fordított. A határokon átvélt együttműködés eredményeként tekinthető meg 2014 tavaszától a Magyar Nemzeti Galéria első emeleti tróntermében az oltár teljességére törekvő rekonstrukciója.

A XV–XVI. századi szárnyas oltárok a Magyar Nemzeti Galéria Régi Magyar Gyűjtemények kiemelkedő értékű darabjai. Ezek az oltárok ajtószerű, mozgatható szárnyaikkal táblaképeket és gyakran plasztikai alkotásokat is tartalmaznak. A Magyar Nemzeti Galériában a látogatók 1979-től tekinthették meg a gótikus művészetet bemutató állandó kiállítást az egykori budai királyi palota földszintjén, majd 1982-től egy kétszeresére növelt, impozáns elhelyezésű kiállítási tér biztosított bemutatási lehetőséget a sok esetben négy-öt méter magas felépítménnyel rendelkező szárnyas oltároknak.

A felújított kisszebeni szárnyas oltár

Azóta évtizedek teltek el. Napjaink muzeológiai igényei új koncepció szerinti összeállítást követeltek meg. Ennek a szellemében újultak meg a földszinti kiállítótermek.

A tárlat kurátora, Poszler Gyöngyi arra törekedett, hogy a szárnyas oltárokat vagy töredékeiket ne csupán egykori környezetükből kiemelt műtárgyakként mutassa be, hanem érezhető legyen, hogy ezek több száz éve valóban a templomok ékességei voltak.

A természetes megvilágítást az ablakok eltakarásával megszüntették, megkönnyítve a látogatók összpontosítását a műtárgyakra. A tudatosan megválasztott sötét tónusú hátterek a megvilágítás segítségével lehetővé teszik az egyes alkotások felületének vagy plasztikájának kívánt hangsúlyozását.

Az új állandó kiállítás nyitányaként sokoldalú tájékoztatást kap a látogató a műtárgyak keletkezésének koráról, megkönnyítve a kulturális élmény történeti elhelyezését is. Ez a tájékoztatás hozzájárul, hogy a néző érzékelje a műalkotások sorrendiségében kifejeződő művészettörténeti kronológiát. A templomok szakrális tereinek, egykori hangulatának érzékeltetését szolgálják a más múzeumokból kölcsönzött liturgikus ötvöstárgyak, kelyhek, paténák, úrmutatók. Az egyes kiemelt műtárgyakhoz rendelt archív fényképek segítik az al-

kotások eredeti környezetének megismerését.

A földszinti kiállítás négy terme az 1300-as és 1500-as évek közötti időszak szakrális művészetének kiemelkedő darabjait mutatja be. Az első teremben lévő szobrok nagyrészt Nagy Lajos király 1342 és 1382 közötti uralkodása alatt készültek a Szepességből. A másik három teremben a XV. századi gótikus művészet gazdag világából kap ízelítőt a látogató. Az oltárok vagy az azokból származó szobrok, táblaképek (kevés kivételtől eltekintve) a királyi Magyarország északi részéről, a Felvidékről származnak. A mai Burgenlandot, az egykori Vas vármegye gótikus művészetét csupán egy festmény képviseli, az 1410 körül készült Várados Mária-ábrázolás, amely a Batthyány család németújvári kastélyából származik. Erről a műről az elmúlt évtizedekben végzett röntgensugaras vizsgálat kide-

Szentek Boros Attilával

Budapesten, a Kossuth Lajos utca és a Szép utca sarkán található Neves Kor-Társ Galériában november 29-én, 17 órakor Székely János püspök nyitja meg Boros Attila festőművész kiállítását, aki az alkalomra az olasz-magyar kulturális évad keretében tavaly Rómában is bemutatott, magyar szenteket ábrázoló képeit egészítette ki újabb festményekkel – köztük Jézus személyével is foglalkozó alkotásokkal. Az összeállításban szereplő korábbi művek a nagyváradi püspöki palota, a Római Magyar Intézet és a Római Szalézi Egyetem kiállítóterme után először láthatók itthon a belvárosi galériában. Tiszta-át-

Szent Erzsébet a kórházban

pád-ház mégis szentek sorát adta. Elgondolkodtatott: ha egy országban a király a szent, milyen a nép...?

Legendáik értelmezése nagy és szép kihívás egy művész számára. Festés közben végig arra gondoltam: ha méltó módon ábrázolom őket, akkor talán művészettörténeti szempontból is jelentős, hiánypótló alkotások szülehetnek. Sok ábrázolást láttam, amelyek kifejezik ugyan az adott művész vívódását, de a szakralitás „torz gúnnyá” silányul.

Én olyan „szentképeket” szeretnék festeni, amelyek nemcsak a témájuk, hanem előadásmódjuk miatt is a szent-ség érzetét hordozzák. Nincs jobb érzés annál, mint amikor egy festményem előtt álló ember arcán látom a figyelmet, a cinkos mosolyt, amely jelzi, hogy „betaláltam”, rokon lelkek vagyunk.

Szent Margit nagycsütörtökön

Valahol belül, a külvilág elől egyelőre elrejtve őrizzük azt a parazsat, amelyből egyszer hatalmas láng lesz.

(Megtekinthető december 6-ig, hétfőtől péntekig, 10 és 18 óra között.)

P.

ritette, hogy a festő Mária köpenye alatt eredetileg a kisgyermek Jézus alakját ábrázolta, kettős mandorlába foglalva, kereszttel a kezében.

A következő teremben az 1450 és 1470 közötti évtizedek festését meghatározó szárnyas oltárok kaptak helyet.

Az új állandó kiállítás legutolsó termében a pénzverdéről híres Körmöcbánya mellett fekvő kis település, Jánosréti templomának oltárai láthatók. Az itt bemutatott műalkotások közül kiemelkedik a Szent Miklós tiszteletére szentelt főoltár, amely a közeli alsó-magyarországi bányavárosok művészetének magas művészi színvonaláról tanúskodik. A jánosréti templom eredeti berendezésének része volt a teremben felállított két mellékoltár is, és talán ugyaninnen származnak a Kálvária-csoporthoz tartozó Fájdalmas Mária- és Evangélista Szent János-szobrok is.

Reméljük, hogy a földszintihez hasonló igényességgel újul majd meg a Magyar Nemzeti Galéria nagyméretű szárnyas oltárokat bemutató kiállításrésze is az első emelet három termében.

Millisits Máté
Fotó: Bodrogi Dávid